

Forslag

til

Lov om ministres strafansvar.

Fremsat den 2. oktober 1963 af *Iver Poulsen, Bækgaard, Grøndahl, Mose Hansen, Rimstad og Birthe Wetlesen.*

§ 1. Til nærmere bestemmelse af det i grundloven fastslåede ministeransvar for regeringens førelse gælder de i denne lov fastsatte regler. Hvor intet andet følger af denne lov, finder endvidere borgerlig straffelov og den øvrige straffelovgivning anvendelse på ministrenes ansvar for handlinger eller undladelser. For så vidt angår de i borgerlig straffelovs §§ 155-157 omhandlede forhold, træder dog denne lov i stedet for de pågældende bestemmelser.

§ 2. For beslutninger, der er underskrevet af kongen, og som vedrører lovgivningen eller regeringen, er enhver minister, der har medunderskrevet beslutningen, ansvarlig.

Stk. 2. Enhver minister er ansvarlig for en beslutning vedrørende lovgivningen eller regeringen, hvis han har medvirket til beslutningens tilblivelse, jfr. borgerlig straffelovs kapitel 4.

§ 3. For beslutninger, der er truffet i statsråd eller ministerråd, jfr. grundlovens §§ 17 og 18, kan i øvrigt enhver minister drages til ansvar, hvis han har været til stede og ikke har taget til orde imod beslutningen, særlig hvis denne hører under eller berører ministerens forretningsområde.

§ 4. Er en regeringshandling, hvis udførelse i henhold til grundloven eller den almindelige lovgivning påhviler kongen, ikke foretaget, har vedkommende minister ansvaret. Enhver minister, der har medvirket, jfr. § 2, stk. 2, til, at den pågældende regeringshandling undlades, er tillige ansvarlig herfor.

§ 5. En minister kan drages til ansvar, hvis han over for folketinget eller et af dette nedsat udvalg giver urigtige eller vildledende oplysninger om forhold af betydning for folketingets arbejde eller for tier omstændigheder, om hvilke folketinget med føje kunne vente at blive oplyst.

§ 6. For sin øvrige embedsførelse er en minister ansvarlig efter følgende regler:

1. En minister er ansvarlig

- a. for sine egne handlinger og undladelser, herunder for alle beslutninger, som han har underskrevet,
- b. hvis han åbenbart misbruger sin myndighed, selv om han ikke har overskredet dennes grænser.

2. En minister er ansvarlig for underordnede handlinger og undladelser og de af dem truffne beslutninger under følgende omstændigheder:

- a. hvis han har undladt i et efter omstændighederne rimeligt omfang at instruere eller føre tilsyn med de underordnede for at hindre fejl eller forsømmelser fra disses side,
- b. når han har vidst, at en beslutning ville blive truffet, og har undladt at hindre dette,
- c. når han har vidst, at en beslutning var truffet, og har undladt at hindre dens udførelse.

3. En minister er endvidere ansvarlig

- a. for underordnede handlinger, foretaget i henhold til særlig bemyndigelse fra ministeren,
- b. for underordnede handlinger og undladelser, når disse har været et nød-

vendigt eller dog som naturligt forudsat led i gennemførelsen af en beslutning, for hvilken ministeren er ansvarlig.

§ 7. En minister kan i henhold til de foranstående bestemmelser drages til ansvar for handlinger, undladelser eller beslutninger, der er i strid med grundloven, lovgivningen eller en af folketingets truffet beslutning eller i strid med de pligter, som påhviler ham i medfør heraf, eller som i øvrigt følger af hans embede.

Stk. 2. For at en minister kan drages til ansvar for sine egne — i §§ 2-6, nr. 1, omhandlede — eller sine underordnede i § 6, nr. 2, omhandlede handlinger, undladelser eller beslutninger, er det en betingelse, at han har indset eller burdet indse, at disse var lov- eller pligtstridige, som anført i stk. 1.

§ 8. Såfremt strafansvar pålægges alene i henhold til denne lov, er straffen bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år. Hvis strafansvar tillige kan pålægges for overtrædelse af andre lovbestemmelser, finder borgerlig straffelovs § 88 anvendelse. Den forskyldte straf kan under særlige omstændigheder

nedsættes eller helt bortfalde. Hvis en minister idømmes straf af hæfte eller fængsel, kan han samtidig dømmes til fortabelse af sit embede.

Stk. 2. Det særlige strafansvar for ministre i henhold til denne lov bortfalder ved forældelse. Forældelsesfristen er 5 år. Den løber fra det tidspunkt, da det straffbare forhold er blevet fremdraget i folketinget, og beregnes i øvrigt efter reglerne i borgerlig straffelovs § 94. Strafansvaret for mindre betydelige overtrædelser forældes dog i det hele efter reglerne i borgerlig straffelovs § 93, stk. 1, nr. 1, og § 94.

§ 9. Uanset om en minister ifalder straf efter foranstående bestemmelser, er han erstatningspligtig efter dansk rets almindelige regler over for statskassen og den, der ellers måtte have lidt tab ved handlinger eller undladelser, for hvilke han bærer ansvaret.

Stk. 2. En eventuel erstatning til statskassen kan dog altid nedsættes eller bortfalde, når omstændighederne taler derfor.

§ 10. Denne lov træder i kraft . . .

Bemærkninger til lovforslaget.

Forslaget er i det væsentlige identisk med det af forslagsstillerne den 14. marts 1963 fremsatte (lovforslag nr. 125, Folketingstidende 1962-63, tillæg A. sp. 1553, fremsættelsen i tidenden sp. 4235). Efter det tidligere forslags første behandling den 27. marts 1963, sp. 4659, vedtoges dettes overgang til anden behandling, idet det henvistes til det udvalg, som folketinget havde nedsat angående det af venstre og de konservative fremsatte forslag til lov om ministres ansvarlighed. I forhold til det tidligere forslag er der foretaget enkelte ændringer, til dels foranlediget af justitsministerens udtalelser under den tidligere første-behandling og ministerens redogørelse til udvalget, optaget som bilag til dettes beretning af 17. september 1963 (Folketingstidende, tillæg A. sp. 0000).

Forslagsstillerne deler i det væsentlige de synspunkter, særlig de principielle betragtninger, om behovet for en særlig lov om ministrenes retlige ansvar, som er fremsat af professor, dr. jur. Poul Meyer i dennes mindretalsudtalelse til betænkning

nr. 312/1962 om ministrenes ansvar for regeringens førelse samt om, hvorvidt en særlig ministeransvarlighedslov bør gennemføres, afgivet af den af statsministeriet den 6. oktober 1959 nedsatte kommission.

Lovforslaget er affattet med udgangspunkt i den aldrig ikrafttrådte lov nr. 92 af 15. marts 1939 om ministrenes ansvarlighed og hviler i væsentlige henseender på behandlingen af de enkelte problemer i kommissionsbetænkningen.

I betænkningen behandles problemerne på grundlag af en sondring imellem *dels* de betingelser, under hvilke en handling eller undladelse kan — som det udtrykkes i betænkningen — „henregnes til en minister, således at han bærer ansvaret“ herfor, og *dels* de betingelser, under hvilke en handling eller undladelse er „ansvarsbegrundende“. Bestemmelserne i forslagets §§ 2-6 svarer i det væsentlige til det første led i en sådan sondring, medens det andet led i sondringen dækkes af § 7, for så vidt angår strafansvaret, og af § 9, for så vidt angår erstatningsansvaret.

I §§ 2-6 angives de handlinger eller undladelser, for hvilke en minister efter denne lov kan drages til ansvar, resp. visse betingelser herfor. § 2 omhandler kongelige beslutninger og andre regeringshandling og angiver, under hvilke omstændigheder en minister er ansvarlig for sådanne, ved medunderskrift (stk. 1) eller ved medvirken (stk. 2). Særskilt omhandles i § 3 ansvar for passivitet over for beslutninger i statsråd (ministerråd), i § 4 undladelser af lovpåbudte regeringshandling og i § 5 misligholdelse af oplysningspligten over for folketinget, medens § 6 omhandler de handlinger eller undladelser — egne eller underordnede — for hvilke en minister i øvrigt er ansvarlig.

§ 7, stk. 1, indeholder en generel angivelse af gerningsindholdet, og

§ 7, stk. 2, omhandler de subjektive betingelser for, at ansvar kan gøres gældende over for en minister i de tilfælde, hvor der ikke netop — som i § 6, nr. 3 — pålægges denne et objektivt ansvar for andres — underordnede — handlinger og undladelser.

§§ 8 og 9 omhandler sanktionsmulighederne, straf, embedsfortabelse og erstatning.

Om lovforslagets titel og dets enkelte paragraffer bemærkes følgende:

Til lovforslagets titel.

Den omstændighed, at de skiftende grundlove efter at have fastslået, at ministrene er „ansvarlige for regeringens førelse“, benytter ordet, at „Deres ansvarlighed bestemmes nærmere ved lov“, bør næppe føre til, at man fastholder og derved med urette fastslår som godt dansk sprog ordet „ansvarlighed“, der er en unødvendig germanisme (Verantwortlichkeit), uden nogen betydningsforskel fra det stærkere og bedre ord „ansvar“, jfr. f. eks., at der i aktieselskabsloven tales om bestyrelsens *ansvar*, ikke ansvarlighed. Under hensyn dels til, at lovforslaget i første række tager sigte på ministres *strafansvar*, hvortil knyttes — foruden en bestemmelse om embedsfortabelse — som et naturligt appendiks bestemmelser om erstatningsansvar, dels til, at det forekommer naturligt og ikke uden betydning allerede i lovens titel at bringe til udtryk, at det her drejer sig om andet end det parlamentariske ansvar, foreslås som titel: Lov om ministres strafansvar. Derved imødekommes samtidig det hensyn, at det må anses for juridisk ufuldkomment at anvende begrebet „ansvar“ generelt uden at angive, om der er tale om ansvar til straf eller til erstatning, evt. til begge dele.

Til § 1.

Forslagsstillerne har fundet det rigtigt og nærliggende, at der ved de indledende ord gives udtryk

for, at loven er knyttet direkte til påbuddet i grundlovens § 13 om, at ministrenes ansvar for regeringens førelse bestemmes nærmere ved lov. Til præcisering af afgrænsningen over for reglerne i borgerlig straffelov fastsættes, at dennes §§ 155-157 — om misbrug af offentlig tjenestestilling, undladelser og grov eller oftere gentagen forsømmelse m. v. i offentlig tjeneste — erstattes af denne lov. Jfr. i øvrigt § 8 med bemærkninger.

Til § 2.

I stk. 1, der svarer til § 2, 1. punktum, i lov nr. 92 af 15. marts 1939 med enkelte redaktionelle ændringer, er det fundet rimeligt at præcisere bestemmelsen i grundlovens § 14, sidste punktum, om selve den eller de kontrasignerende ministres ansvar for skriftlige kongelige beslutninger vedrørende lovgivningen og regeringen.

Stk. 2, der med forskellige ændringer svarer til § 2, 2. punktum, i loven af 1939, omhandler andre ministres ansvar for medvirken ved *tillivelsen* dels af de i stk. 1 omhandlede skriftlige kongelige resolutioner, dels af andre regeringshandling; det vil i realiteten sige *andre ministres* beslutninger, idet en kongelig resolution er uden statsretlig eller forvaltningsretlig gyldighed, hvis den ikke foreligger skriftligt.

Med hensyn til omfanget af ansvaret for *medvirken* må det anses for tilstrækkeligt og klarest for fortolkningen at henvise til reglerne herom i borgerlig straffelovs kapitel 4.

Den minister, der inden for sit eget forretningsområde har foretaget udførelseshandling på grundlag af en beslutning, for hvilken en anden minister er direkte ansvarlig, omfattes ikke af § 2, men vil efter omstændighederne kunne drages til ansvar i henhold til § 6, nr. 1, forudsat at de subjektive betingelser herfor efter § 7, stk. 2, er til stede.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer med visse ændringer til loven af 1939 § 3. Medens ansvaret efter § 2 omhandler enhver beslutning, hvad enten den er truffet i statsråd (ministerråd) eller uden for dette, omhandler § 3 alene beslutninger, truffet i *statsråd*, jfr. grundlovens § 17, eller *ministerråd*, jfr. grundlovens § 18. Ansvar for beslutninger i de ikke i grundloven omhandlede *ministermøder* vil kunne pådrages efter bestemmelserne i §§ 2, 4 eller 6, nr. 1 a.

I forhold til § 2 indebærer bestemmelsen på den ene side en begrænsning, idet den kun tager sigte på den minister, der har været til stede i rådet, på den anden side en præcisering, idet den fremhæver muligheden for at drage en minister til ansvar også for *passivitet*,

hvis han over for en beslutning har undladt at tage til orde. Dette vil ministeren ved en formel, protokolleret afstemning klartest kunne gøre ved at stemme imod; har han hverken stemt for eller imod, eller har der ikke fundet nogen egentlig afstemning sted, må det afhænge af bevisførelsen, om han under drøftelsen har taget til orde imod beslutningen.

Det vil normalt være en forudsætning for, at der kan pålægges ansvar for passivitet, at beslutningen hører under det pågældende ministeriums forretningsområde eller dog berører dette f. eks. i tilfælde, hvor nært beslægtede sagsområder hører under forskellige ministerier, jfr. kommissionsbetænkningen, side 67. Ansvar for passivitet over for sådanne beslutninger, truffet uden for statsråd (jfr. lov af 1939 § 2 i slutningen), vil kunne falde ind under § 6, nr. 1 a.

Eksempelvis kan der blive tale om at pålægge ansvar i det i kommissionsbetænkningen, side 67, omtalte tilfælde, at det drejer sig om en beslutning, „hvis denne er et væsentligt led i regeringens principielle politik“. Allerede i betragtning af de vanskeligheder, som vil kunne opstå ved fortolkningen af dette lidet præcise udtryk, har man fundet det uhensigtsmæssigt at anføre dette som et eksempel i lovteksten.

Til § 4.

Man har fundet det rigtigt og hensigtsmæssigt ved denne bestemmelse, der i det væsentlige svarer til § 4 i loven af 1939, udtrykkeligt at fremhæve ansvaret for undladelser — i henhold til eller uden kongelig beslutning — af pligtmæssige regerings-handlinger. Hvorvidt statsministeren i et sådant tilfælde kan drages til ansvar, må afhænge af, om bestemmelsen i 2. punktum om medvirken kan komme til anvendelse. Begrebet medvirken — sidste punktum — må naturligvis overalt, hvor det kommer til anvendelse i henhold til denne lov, forstås på samme måde; for at forebygge enhver tvivl har man derfor henvist til bestemmelsen herom i § 2, stk. 2.

Til § 5.

Efter bestemmelserne i §§ 2 og 3 om ansvar for medunderskrift og medvirken og i § 4 om ansvar for undladelser af særligt påbudte regerings-handlinger har man fundet det rigtigt i § 5 særskilt at præcisere ministrenes oplysningspligt over for folketinget. Det må anses for rimeligt, at der kun kan blive tale om ansvar, når det pågældende forhold er af betydning for folketingets arbejde, omstændigheder, der må anses for relevante i den omhandlede forbindelse.

Fortielser kan efter omstændighederne være ensbetydende med urigtige eller vildledende oplysninger, men bortset herfra kan der forekomme tilfælde, hvor ministeren har eller — f. eks. efter at have besvaret en forespørgsel — får viden om forhold, som folketinget bør have og derfor *med føje* kan vente at få oplysning om, uden at der har været grundlag for i tinget eller under et udvalgs-møde at fremsætte direkte spørgsmål herom.

Det synes vanskeligt at formulere en skarpere afgrænsning af området for ansvarspådragende fortielser end ved ordene „med føje“. Den tilsyneladende ubestemthed i dette begreb vil næppe volde reelle fortolkningsvanskeligheder i praksis. Der kan henvises til, at betæneligheder eller vanskeligheder i så henseende ikke synes at have gjort sig gældende med hensyn til andre udtryk af lignende art i straffeloven, såsom „på utilbørlig måde“, „særlig stødende“ og andre i 12. kapitel om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, der har væsentlig strengere strafferammer, eller udtrykket „med rimelig grund“ o. lign. i § 263 om krænkelse af privatlivets fred.

Til § 6.

Bestemmelsen omhandler de handlinger og undladelser ud over de i §§ 2-5 særligt fremdragne, for hvilke en minister kan drages til ansvar. De er delt op i 3 grupper, i nr. 1, 2 og 3.

I nr. 1 omtales generelt ansvaret for ministerens egne handlinger eller undladelser og i naturlig sammenhæng hermed dennes myndighedsmisbrug, svarende til § 9 i loven af 1939. Med hensyn til eventuelt ansvar for udførelsen af en anden ministers beslutning henvises til det herom til § 2, stk. 2, anførte.

I nr. 2 a, b og c behandles de tilfælde, i hvilke det må anses rimeligt at fastslå, at ministeren er ansvarlig for underordnede handlinger og undladelser, som subjektivt vil kunne lægges ham til last, nemlig hvis han ikke har søgt at hindre lov- eller pligtstridige (jfr. § 7, stk. 2) dispositioner enten indirekte ved instruktion eller tilsyn i et efter omstændighederne rimeligt omfang eller ved indgreb direkte rettet på den pågældende beslutning eller dennes faktiske gennemførelse.

Endelig fastslås i nr. 3, at ministeren i to grupper af tilfælde har et ansvar for underordnede handlinger og undladelser, uanset at disse som sådanne ikke kan tilregnes ham. I realiteten kan der næppe siges at ske nogen fravigelse af sædvanlige skyldprincipper.

I bestemmelserne i nr. 2 og 3, der i det væsentlige svarer til §§ 5 og 6 i loven af 1939, jfr. kom-

missionsbetænkningens side 68, sp. 1, er angivet en systematisk præcisering af, hvad der ifølge kommissionens opfattelse i alt væsentligt må antages at stemme med, hvad almindelige medvirkenregler ville føre til.

Til § 7.

Nærmere angivelse af et gerningsindhold findes kun i enkelte af de foregående bestemmelser, hvor dette har været naturligt i forbindelse med en i øvrigt hensigtsmæssig anbringelse af den pågældende bestemmelse, såsom § 5 og § 6, nr. 2 a.

§ 7, stk. 1, indeholder derimod en generel angivelse af det gerningsindhold, det lov- eller pligtstridige forhold, der må foreligge for, at en minister efter de foranstående bestemmelser kan drages til ansvar, uanset om dette er subjektivt, for egne handlinger eller undladelser, eller objektivt i visse tilfælde af ansvar for underordnede, jfr. § 6, nr. 3.

De pågældende spørgsmål er berørt i mindretalsudtalelsen i kommissionsbetænkningen side 82, 2. sp., hvor der bl. a. tales om „foranstaltninger, der er i strid med gældende statsret o. s. v.“ Det er forslagsstillernes opfattelse, at den i forslaget benyttede ordlyd: „i strid med grundloven, lovgivningen o. s. v.“, uden at speciel fremhævelse heraf er nødvendig, omfatter også gældende statsret, og at et krav om overholdelse af statsretlig praksis, hvor et sådant krav efter omstændighederne bør kunne stilles uden at fastlåse en naturlig udvikling, i givet fald vil kunne falde ind under den foreslåede ordlyd, herunder særlig ordene „de pligter som i øvrigt følger af hans embede.“

I § 7, stk. 2, angives generelt de betingelser, som må være opfyldt med hensyn til det subjektive forhold mellem ministeren og en af de i de foranstående bestemmelser beskrevne handlinger eller undladelser, for at der kan være tale om at drage ham til ansvar herfor. Det fastslås, at det er en betingelse for pådragelse af ansvar efter alle de foregående bestemmelser — bortset fra § 6, nr. 3 — at ministeren har indset eller burdet indse, at handlingen eller undladelsen — hans egen eller den underordnedes — er lov- eller pligtstridig, som nærmere angivet i stk. 1. Denne formulering foretrækkes fremfor at blive stående ved den almindelige ordning efter straffelovens § 84, nr. 3, hvorefter straffen kan nedsættes eller bortfalde, når der foreligger undskydelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse.

Under hensyn til den kvalificerede tillid, som næres — og bør kunne næres — til den ansvarsbevidsthed og omhu, som ligger bag en ministers handlemåde, har man anset det for rigtigt, at der pålægges an-

svar også for simpel uagtsomhed og ikke at begrænse dette til „grov eller oftere gentagen“, således som f. eks. i straffelovens § 157 om tjenesteforsømmelse, ganske bortset fra, at ordene „oftere gentagen“ indebærer en ubestemthed, som er betænkelig, når man skal afgrænse det straffbares område. Der kan i øvrigt herved henvises til princippet i straffelovens § 19, der netop fastslår, at „andre lovovertrædelser“ end de i straffeloven omhandlede straffes, „også når lovovertrædelser er begået af uagtsomhed, medmindre det modsatte har særlig hjemmel.“

Til § 8.

Man har i forslaget bevidst undgået den i loven af 1939 § 10 anvendte udtryksmåde: „Overtrædelse af bestemmelserne i denne lov straffes . . .“, under hensyn til, at det ved de i § 6, nr. 3, omhandlede forhold vil være misvisende at tale om „overtrædelse“.

De i stk. 1, 1. punktum, foreslåede strafferammer svarer til de i § 10 i loven af 1939 fastsatte. Ligesom bestemmelsen i § 1, sidste punktum, om, at denne lov træder i stedet for straffelovens §§ 155-157, tilsigter bestemmelsen i § 8, stk. 1, 2. punktum, angående sammenstød mellem denne lov og andre straffebestemmelser samt bestemmelserne i stk. 2 om forældelse, jfr. nedenfor, at klarlægge forholdet mellem forslaget og den øvrige straffelovgivnings regler.

Hvis der dømmes for uagtsomt forhold, hvad der ifølge § 7 åbnes mulighed for, må det forudsættes, at rigsretten inden for de foreskrevne strafferammer normalt vil anvende bøde. I øvrigt kan den forskyldte straf — således hvis denne efter den øvrige lovgivning ellers ville blive strengere end den i forslaget fastsatte — under særlige omstændigheder nedsættes eller helt bortfalde.

I modsætning til de tidligere lovforslag af 1895 og 1905 var der i loven af 1939 ikke medtaget bestemmelser om *embedsfortabelse*. Dette motiveredes i bemærkningerne til § 10 dermed, at man i straffeloven af 1930 — i modsætning til straffeloven af 1866 — ikke kender embedsfortabelse som straf. Samtidig henvises til, at lovforslaget ville medføre, at „de almindelige regler i straffelovens §§ 78 og 79 om frakendelse af rettigheder kommer til anvendelse“. Ifølge disse regler *skulle* domstolene, når der idømtes fængselsstraf, frakende den dømte de borgerlige rettigheder, såfremt han fandtes at have gjort sig skyldig i en i den offentlige mening vanærende handling.

Reglerne i borgerlig straffelovs §§ 78 og 79 er senere væsentligt ændret. Det fastslås i den nugældende § 78, at strafbart forhold *ikke* medfører tab

af borgerlige rettigheder, hvorimod det i stk. 2 hedder: „Den, der er dømt for strafbart forhold, kan dog udelukkes fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet.“ Ifølge § 79 kan den, der udøver sådan virksomhed, ved dom for strafbart forhold frakendes retten til at fortsætte hermed. Disse regler tager ikke naturligt sigte på forhold, der omfattes af en lov om ministeransvar, jfr. herom kommissionsbetænkningen side 75, sp. 1.

Det forekommer imidlertid lidet tænkeligt, at en minister, der dømmes i henhold til en sådan lov, bør kunne forblive i sit embede, i hvert fald hvis han idømmes frihedsstraf. Navnlig for at forebygge fortolkningstvivl med hensyn til anvendelsen af straffelovens §§ 78 og 79 må det anses for rettest klart at tilkendegive i loven, at embedsfortabelse kan idømmes af rigsretten ved siden af hæfte eller fængsel. Uanset at parlamentariske konsekvenser normalt vil være nærliggende, forekommer det naturligt, også når det gælder ministre, i første række at betragte spørgsmålet om ministerens egnethed til fortsat at beklæde sit embede som et domstolsanliggende. Forslagsstillerne kan derfor ikke være enige i kommissionsflertallets synspunkt, at dette spørgsmål under parlamentarismen ikke har praktisk betydning.

§ 8, stk. 2, svarer til § 10, stk. 2, i loven af 1939. I stk. 3 omhandles strafansvarets *forældelse*. § 10, stk. 4, i loven af 1939 fastsatte — bortset fra mellemtilvalget til rigsdagen — en frist på 2 år, der i kraft af henvisningen til borgerlig straffelovs § 94 efter bestemmelsen i dennes 1. punktum ville løbe „fra den dag, da den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt“.

Medens borgerlig straffelovs § 92 bestemmer, at strafansvaret efter kapitel 16 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv ikke forældes, har man fundet det rimeligt at foreskrive forældelse af det særlige ministeransvar efter denne lov, idet man samtidig foreslår dels en generel forældelsesfrist på 5 år uanset straffens størrelse (i modsætning til straffelovens § 93), dels en anden fiksering af fristens begyndelsestidspunkt end straffelovens, der her ikke forekommer hensigtsmæssig.

Forslagsstillerne mener, at forældelsesfristen ikke bør begynde at løbe, forinden folketinget er blevet bekendt med det pågældende forhold og har haft mulighed for at tage stilling til, hvorvidt der skal rejses tiltale. En sådan mulighed vil foreligge, når forholdet er *fremdraget* i folketinget, d. v. s. fra tingets talerstol eller på anden måde i henhold til reglerne i folketingets forretningsorden, såsom §§ 20 og 21.

Til § 9.

I tilknytning til den nærmere bestemmelse af ministrenes ansvar mener man, at det bør fastslås, at en minister er erstatningspligtig — og dette selv om strafansvaret under særlige omstændigheder bortfalder ifølge § 8, stk. 1, 3. punktum — efter dansk rets almindelige regler, som man ikke har fundet anledning til at fravige. Som anført i kommissionsbetænkningen side 68, sp. 2, vil der herefter kunne pålægges ministeren erstatningsansvar for uagtsomt forhold, selv om uagtsomheden ikke er grov, en naturlig parallel til betingelserne for strafansvar, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 2; heri afviger forslaget fra loven af 1939 § 11, hvorefter erstatningsansvaret var betinget af forsætligt forhold eller „grov tilside-sættelse af sine embedspligter“.

Der vil næppe være nogen procesretlig mulighed for, at private, der måtte have lidt tab, vil kunne få spørgsmålet om erstatning herfor påkendt under rigsretssagen, idet dette må indbringes for de ordinære domstole. Man har dog fundet det rigtigt, bl. a. for at forebygge en modsætningsslutning, udtrykkeligt at fastslå, at erstatningspligten også gælder over for andre end statskassen.

I stk. 2 har man fundet det rigtigt at give hjemmel for, at en erstatning til statskassen efter omstændighederne kan nedsættes eller bortfalde. Dette er på linje med synspunkter i den i 1959 afgivne betænkning om statens og kommuners erstatningsansvar; men uanset om og hvornår generelle lovregler på dette område måtte blive vedtaget, må det anses for rettest udtrykkeligt at fastslå en sådan regel, når der lovgives særskilt om ministeransvar. Da reglen kun angår forholdet mellem en minister og statskassen, vil dens udformning ikke kunne præjudicere fremtidige regler om statens ansvar for tredjemand.